

A Bükk és Mátra erdei élőhelyein gyűrűzött denevérek megkerülési adatai

Recaptures of bats ringed in the forest habitats of Bükk and Mátra Mountains

GOMBKÖTŐ PÉTER¹, DOBROSI DÉNES² & ESTÓK PÉTER³

¹Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, H-3301 Eger, Sánc út 6.,

E-mail: gombkoto.peter@gmail.com

²Magyar Denevérkutatók Baráti Köre, H-6076 Ágasegyháza, Felszabadulás u. 55.

E-mail: dobrosid@gmail.com

³Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület, H-3300 Eger, Maklári út 77/A.

E-mail: batfauna@gmail.com

ABSTRACT: The paper reports on the recaptures of bats ringed on their feeding and drinking places. Ringings were carried out in the forested parts of Bükk and Mátra Mountains between 1990 and 1997, when more than 1200 bats were ringed. Till 2007 55 ringed bats were recaptured. Some noteworthy data are presented, like the recapture of a *Nyctalus lasiopterus* 4 years and 1 month after ringing, the recapture of a *Myotis bechsteinii* 11 years and 11 months after ringing, and the recapture of a *M. daubentonii* after 10 years and 11 months.

Kulcsszavak: denevérgyűrűzés, visszafogás, Bükk, Mátra

Bevezetés

A hazai denevérgyűrűzés TOPÁL György munkásságának köszönhetően európai viszonylatban is komoly múltra tekint vissza (TOPÁL 1954a,b). A magyarországi jelölések megindulásakor főleg barlangokban, illetve épületekben befogott denevérek gyűrűzése folyt. A táplálkozóterületeken végzett hálózások, az ott befogott denevérek jelölése jelentősebb mértékben csak az 1990-es években kezdődött el.

A Bükkben, erdei jellegű élőhelyeken a legtöbb, viszonylag rendszeres jelölés a Felsőtárkányi-tónál folytatott mintázások során történt. A Bükk más részein, valamint a Mátrában csak alkalomszerű gyűrűzések valósultak meg.

A gyűrűzés lényege a gyűrűzött egyedek újbóli megtalálása, megkerülése, azok helye, ideje alapján különböző következtetések levonása. Sajnos sok gyűrűs visszafogás adata – más fontos adatokhoz hasonlóan – szunnyad kutatási naplókban, melyek publikálása fontos lenne a tudományos információk kinyerése céljából.

Jelen kis jegyzetünkben az 1990-es évektől a Bükk és a Mátra erdei élőhelyein folytatott gyűrűzések során jelölt denevérek visszafogási adatait közöljük.

Anyag és módszer

Az 1990 és 1997 közötti időszakban DOBROSI Dénes és GOMBKÖTŐ Péter gyűrűzött denevéreket a terület (Bükk-vidék, Mátra-vidék) erdei élőhelyein. Összesen több mint 1200 denevérré került gyűrű, a legtöbb példány a Felsőtárkányi-tónál lett megjelölve. A jelölések időszakában és az azt követő években, 2007-ig, nagyszámú hálózásos mintavételt folytattunk a terület erdei élőhelyein.

Eredmények és értékelés

A területen 55, erdei élőhelyeken jelölt gyűrűs példányt fogtunk vissza (*Függelék*). A legtöbb gyűrűzött denevért az aktívan folyó gyűrűzések időszakában és helyszínén, a Felsőtárkányi-tónál fogtuk. A Felsőtárkányban gyűrűzött példányok közül hat denevért fogtunk vissza más mintavételi helyen, egy szőröskarú koraidenevért és egy közönséges törpedenevért a közeli Attilakúton, egy vízi denevért a 13,4 km-re található Nagy-völgyben, egy közönséges denevért 21,3 km-re Borsodnádason és két tavi denevért 128 km-re, a Hármaskörösnél. Érdemes kiemelni a Felsőtárkányban gyűrűzött denevérek kapcsán a 13 nagyfülű denevér visszafogást, melyek közül két példányt kétszer, egyet pedig háromszor sikerült visszafogni. Az egyik példányt a gyűrűzés után csaknem 12 évvel észleltük újra. A jelentős számú nagyfülű denevér visszafogás utal a faj konzervatív élőhelyhasználatára. Szintén említésre méltó a gyűrűzés után közel 11 évvel visszafogott vízi denevér és a 7 év után megkerült kései denevér adata is.

A Mátrában, a Pisztrángos-tónál jelölt és ugyanott visszafogott óriás koraidenevérek adatai jelentősek, ugyanis nagyon kevés gyűrűs visszafogás ismert világszerte e fajjal kapcsolatosan. Hazánkból eddig egyetlen ilyen adata volt, szintén erről a mintavételi helyről (CZÁJLIK & HARMOS 1997), mely példányt (gyűrűszám: 56241) később PAULOVIČS Péter is hálózta (*Függelék*). Egyik adatunk, mely a jelöléstől számított 4 év és 1 hónap utáni észlelés, a jelölés és visszafogás között eltelt idő nagyságát tekintve a legjelentősebb hazai adat.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük Paulovičs Péternek, hogy publikálatlan adatait rendelkezésünkre bocsátotta. Köszönjük továbbá Cserkész Tamás, Farkas Szabolcs, Molnár Zoltán és Sramkó Gábor terepi munka során nyújtott segítségét.

Irodalom

- CZÁJLIK, P. & HARMOS, K. 1997. Adatok Kékes Észak erdőrezervátum denevér faunájához. *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis*. 22: 345-348.
- TOPÁL, GY. 1954a. Denevérgyűrűzés Magyarországon I. *Állattani Közlemények*. 44: 43-38.
- TOPÁL, GY. 1954b. Denevérgyűrűzés Magyarországon II. *Állattani Közlemények*. 44: 231-238.

Függelék. A visszafogott példányok gyűrűzési és visszafogási adatai (többször visszafogott példányok gyűrűszámai félkövérrel szedve)

Appendix. Data of ringings and recaptures of the recaptured specimens (the ring numbers of multiple recaptured specimens are in **bold**)

faj <i>species</i>	ivar <i>sex</i>	gyűrűzés <i>ringing</i>				visszafogás <i>recapture</i>				t2-t1 év-hó <i>year(s)- month(s)</i>	távolság <i>distance</i> km
		gyűrű- szám <i>ring number</i>	helye <i>place</i>	ideje (t1) <i>date</i>	<i>Auth.</i>	helye <i>place</i>	ideje (t2) <i>date</i>	<i>Auth.</i>			
<i>Paur</i>	♂	40506	Kis-kőhát	1990.03.16.	DD	Felsőtárkányi-tó	1993.08.01.	GP	3-04	10,5	
<i>Mdau</i>	♂	41490	Felsőtárkányi-tó	1991.08.02.	PP	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	0-11	0	
<i>Mdau</i>	♂	41490	Felsőtárkányi-tó	1991.08.02.	PP	Felsőtárkányi-tó	1994.05.13.	GP	2-09	0	
<i>Mbec</i>	♀	41498	Felsőtárkányi-tó	1991.08.03.	PP	Felsőtárkányi-tó	1991.09.06.	DD	0-01	0	
<i>Mbec</i>	♀	41498	Felsőtárkányi-tó	1991.08.03.	PP	Felsőtárkányi-tó	1993.08.05.	GP	2-00	0	
<i>Mdas</i>	♂	43425	Felsőtárkányi-tó	1991.09.06.	DD	Felsőtárkányi-tó	1994.06.26.	GP	2-09	0	
<i>Mbec</i>	♂	44818	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1993.07.30.	GP	1-00	0	
<i>Mbec</i>	♀	44399	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1993.08.13.	GP	1-00	0	
<i>Mbec</i>	♀	44805	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1993.08.01.	GP	1-00	0	
<i>Mbec</i>	♀	44805	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	1-11	0	
<i>Mbec</i>	♀	44811	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	1-11	0	
<i>Mmys</i>	♂	60144	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1993.08.01.	GP	1-00	0	
<i>Nlei</i>	♀	44819	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1994.07.04.	GP	1-11	0	
<i>Nlei</i>	♂	44820	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1994.06.26.	GP	1-11	0	
<i>Bbar</i>	♀	44816	Felsőtárkányi-tó	1992.07.19.	DD	Felsőtárkányi-tó	1992.09.11.	GP	0-01	0	
<i>Mdas</i>	♂	46037	Felsőtárkányi-tó	1992.09.13.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.04.01.	GP	1-06	0	
<i>Mdas</i>	♂	46076	Felsőtárkányi-tó	1992.09.12.	GP	Pes-kő-völgy	1995.08.14.	GP	2-11	6,0	
<i>Mbec</i>	♂	46065	Felsőtárkányi-tó	1993.07.18.	GP	Felsőtárkányi-tó	1993.07.30.	GP	0-00	0	
<i>Mbec</i>	♂	46065	Felsőtárkányi-tó	1993.07.18.	GP	Felsőtárkányi-tó	2005.06.18.	EP	11-11	0	
<i>Mbec</i>	♀	46069	Felsőtárkányi-tó	1993.07.18.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	0-11	0	
<i>Nlei</i>	♀	46110	Felsőtárkányi-tó	1993.08.02.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.04.	GP	0-11	0	

<i>Mdau</i>	♂	46104	Felsőtárkányi-tó	1993.08.05.	GP	Felsőtárkányi-tó	2004.07.19.	EP	10-11	0
<i>Mbec</i>	♀	46114	Felsőtárkányi-tó	1993.08.05.	GP	Felsőtárkányi-tó	1997.08.19.	GP	4-00	0
<i>Ppip</i>	♀	66020	Felsőtárkányi-tó	1993.08.07.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.29.	GP	1-00	0
<i>Mdau</i>	♂	46141	Felsőtárkányi-tó	1993.08.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	0-01	0
<i>Mdau</i>	♂	46425	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Nagy-völgyi-tó	1994.07.28.	EP	0-10	13,40
<i>Mbec</i>	♀	46406	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1997.08.19.	GP	3-11	0
<i>Mbec</i>	♀	46428	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.04.	GP	0-09	0
<i>Mbra</i>	♀	66365	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.24.	GP	0-11	0
<i>Mbra</i>	♀	66365	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.28.	GP	0-11	0
<i>Mmys</i>	♂	66368	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.04.	GP	0-09	0
<i>Mmys</i>	♂	66368	Felsőtárkányi-tó	1993.09.09.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.09.	GP	0-11	0
<i>Nnoc</i>	♂	53077	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.14.	GP	0-10	0
<i>Mbec</i>	♀	46254	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.05.13.	GP	0-08	0
<i>Mbec</i>	♀	46254	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	0-09	0
<i>Mbec</i>	♀	46254	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1999.08.24.	EP	5-11	0
<i>Mbec</i>	♀	46235	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	0-09	0
<i>Mbec</i>	♀	46235	Felsőtárkányi-tó	1993.09.10.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.27.	GP	0-10	0
<i>Mbec</i>	♀	46279	Felsőtárkányi-tó	1994.05.13.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	0-01	0
<i>Ppip</i>	♂	66056	Felsőtárkányi-tó	1994.05.13.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.14.	GP	0-02	0
<i>Ppip</i>	♂	66047	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.11.	GP	0-00	0
<i>Mbec</i>	♀	46311	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.06.26.	GP	0-00	0
<i>Mbec</i>	♀	46312	Felsőtárkányi-tó	1994.06.23.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.14.	GP	0-00	0
<i>Mbec</i>	♀	46331	Síkfőkút	1994.06.25.	GP	Attila-kúti-tó	1995.07.10.	EP	1-00	0,80
<i>Mbec</i>	♀	46328	Síkfőkút	1994.06.25.	GP	Attila-kúti-tó	1995.08.04.	EP	1-01	0,80
<i>Paus</i>	♀	46323	Síkfőkút	1994.06.25.	GP	Attila-kúti-tó	1995.08.19.	EP	1-01	0,80
<i>Eser</i>	♀	56094	Felsőtárkányi-tó	1994.06.26.	GP	Felsőtárkányi-tó	2001.07.09.	EP	7-00	0
<i>Nlei</i>	♀	46332	Felsőtárkányi-tó	1994.06.26.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.14.	GP	0-00	0
<i>Nlei</i>	♀	46383	Felsőtárkányi-tó	1994.07.11.	GP	Felsőtárkányi-tó	1999.07.20.	EP	5-00	0
<i>Mbec</i>	♀	46379	Felsőtárkányi-tó	1994.07.11.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.27.	GP	0-00	0
<i>Nlei</i>	♂	46393	Felsőtárkányi-tó	1994.07.12.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.07.27.	GP	0-00	0
<i>Ppip</i>	♂	66060	Felsőtárkányi-tó	1994.07.13.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.24.	GP	0-01	0
<i>Ppip</i>	♀	66094	Felsőtárkányi-tó	1994.07.12.	GP	Attila-kúti-tó	1996.08.22.	EP	2-01	3,65

<i>Mmys</i>	♀	66136	Felsőtárkányi-tó	1994.07.15.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.24.	GP	0-01	0
<i>Nlei</i>	♂	46549	Felsőtárkányi-tó	1994.07.16.	GP	Attila-kúti-tó	1995.08.19.	EP	1-01	3,65
<i>Eser</i>	♀	56140	Felsőtárkányi-tó	1994.07.17.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.11.	GP	0-00	0
<i>Mdas</i>	♂	46595	Felsőtárkányi-tó	1994.07.27.	GP	Hármas-Körös	1997.08.08.	DD	3-00	128
<i>Ppip</i>	♀	66131	Felsőtárkányi-tó	1994.07.28.	GP	Felsőtárkányi-tó	1994.08.27.	GP	0-00	0
<i>Mdas</i>	♀	46674	Felsőtárkányi-tó	1994.08.16.	GP	Hármas-Körös	1997.04.27.	DD	2-08	128
<i>Mdas</i>	♀	46674	Felsőtárkányi-tó	1994.08.16.	GP	Hármas-Körös	1997.08.08.	DD	2-11	128
<i>Mmyo</i>	♀	56246	Felsőtárkányi-tó	1994.08.31.	GP	Borsodnádasd	1995.07.16.	GP	0-10	21,3
<i>Nlas</i>	♀	56241	Pisztrángos-tó	1995.07.23.	GP	Pisztrángos-tó	1999.06.05.	PP	3-11	0
<i>Nlas</i>	♀	56235	Pisztrángos-tó	1995.07.23.	GP	Pisztrángos-tó	1999.07.29.	EP	4-01	0
<i>Mmyo</i>	♀	56221	Pisztrángos-tó	1995.07.23.	GP	Pisztrángos-tó	2000.08.03.	EP	5-00	0
<i>Nlas</i>	♀	56285	Pisztrángos-tó	1997.08.10.	GP	Pisztrángos-tó	1999.07.03.	PP	1-10	0